

DOI 10.24144/2077-6594.4.1.2021.247001
УДК 614.2

Кравченко С.В.

Сучасний стан та перспективи удосконалення системи інформаційно-аналітичної підтримки органів державної влади, що формують державну політику в сфері громадського здоров'я

ДУ «Інститут громадського здоров'я імені О.М. Марзєєва НАМН України», м. Київ, Україна

nmpu@ukr.net

Кравченко С.В.

Современное состояние и перспективы усовершенствования системы информационно-аналитической поддержки органов государственной власти, которые формируют государственную политику в сфере общественного здравоохранения
ГУ «Институт общественного здоровья им. А.Н. Марзеева НАМН Украины», г. Киев, Украина

Kravchenko S.V.

Current state and improvement perspectives of the information and analytical support system of the governmental authorities, which form state policy in the field of public health
SI "O.M. Marzieiev Institute for Public Health of the National Academy of Medical Sciences of Ukraine", Kyiv, Ukraine

Вступ

Впродовж останніх років в Україні відбуваються трансформації системи охорони громадського здоров'я. Відповідним чином змінюються підходи до інформаційно-аналітичної підтримки органів державної влади, що формують державну політику в сфері громадського здоров'я, яка відіграє ключову роль для ефективного функціонування цих органів. Зазначені перетворення потребують всебічного аналізу з метою виявлення наявних тенденцій, проблем та формулювання пропозицій щодо розвитку системи інформаційно-аналітичної підтримки органів державної влади, що формують державну політику в сфері громадського здоров'я.

Мета роботи полягає в аналізі трансформації системи інформаційно-аналітичної підтримки органів державної влади, що формують державну політику в сфері громадського здоров'я, виявленні наявних проблем у вказаній галузі, розробці концептуальних вимог до розвитку системи інформаційно-аналітичної підтримки органів державної влади, що формують державну політику в сфері громадського здоров'я.

Матеріали та методи, що використані при виконанні роботи: бібліосемантичний, структурно-логічного аналізу, системного підходу та аналізу.

Результати дослідження та їх обговорення

У вересні 2014 р. ухвалено Постанову Кабінету Міністрів України (КМУ) «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади», яка поклала початок реорганізації ключової установи у сфері

громадського здоров'я – Державної санітарно-епідеміологічної служби України (Держсанепідслужби), ліквідації Державної служби України з питань протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та інших соціально небезпечних захворювань та утворенню Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів [1]. У 2017 р. було прийнято Постанову КМУ «Деякі питання Державної санітарно-епідеміологічної служби», якою було ліквідовано Держсанепідслужбу. У підсумку, функції Держсанепідслужби були розподілені між Міністерством аграрної політики та продовольства України (питання щодо усього шляху харчових продуктів до споживача) і Міністерством охорони здоров'я України («МОЗ») (питання щодо громадського здоров'я) [2].

З огляду на поширення епідемії COVID-19 на території України у лютому 2020 р. було відновлено частину функціоналу Головного державного санітарного лікаря України (але не Держсанепідслужбу). Виконання відповідних повноважень поклали на заступника Міністра охорони здоров'я. Передбачалося, що він мав координувати дії органів державної влади для запобігання COVID-19 на території України. У березні 2020 р. цій посадовій особі були надані наступні повноваження:

- з епідеміологічного нагляду (спостереження), із запобігання виникненню і поширенню інфекційних хвороб людини, локалізації та ліквідації їхніх спалахів та епідемій, крім заходів державного нагляду (контролю) та надання документів дозвільного характеру;

- із визначення уповноважених осіб на здійснення повноважень Головних державних санітарних лікарів відповідних адміністративно-територіальних одиниць, водного, залізничного, повітряного транспорту щодо епідеміологічного нагляду (спостереження), запобігання

виникненню і поширенню інфекційних хвороб людини, локалізації та ліквідації їхніх спалахів та епідемій, крім заходів державного нагляду (контролю) та надання документів дозвільного характеру [3].

У червні 2021 р., Головному державному санітарному лікарю України надано, крім зазначених, наступні повноваження:

- утворення комісій для проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи в особливо складних випадках;

- встановлення переліку установ, організацій, лабораторій, що можуть залучатися до проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи [4].

Ці кроки можна вважати спрямованими на часткове відновлення деяких функцій колишньої Держсанепідслужби, але проблема організації інформаційно-аналітичної підтримки цієї діяльності залишається не менш складною, адже характерною особливістю поточного стану регулювання громадського здоров'я у 2020 р. визначили наявність лише поодиноких елементів системи громадського здоров'я, які діють незлагоджено та потребують оптимізації наявних ресурсів і суттєвого збільшення ефективності управління ними. Серед таких елементів – органи, установи та заклади, що належать до сфери управління МОЗ (регіональні центри здоров'я, інформаційно-аналітичні центри медичної статистики, структурні підрозділи з питань моніторингу й оцінки протитуберкульозних закладів і центрів профілактики та боротьби з ВІЛ-інфекцією, лабораторні центри), інших центральних органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування, зокрема, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерства інфраструктури України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства молоді та спорту України, Державної екологічної інспекції України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій тощо [5].

Відповідати на наявні виклики мала б реалізація ухвалені МОЗ у 2016 р. Концепції розвитку системи громадського здоров'я (Концепції), метою якої проголошено переорієнтацію фокусу системи охорони здоров'я від політики лікування до політики зміцнення та збереження здоров'я і запобігання захворювань [6]. Концепція передбачає, що система громадського здоров'я – це основа профілактичної медицини, яка втілює основні системні заходи у сфері охорони здоров'я та спрямована на збереження як популяційного, так й індивідуального здоров'я населення. Розбудова системи громадського здоров'я має полягати у створенні єдиної системи профілактичної медицини, врахуванні інтересів здоров'я в усіх сферах державної політики, налагодженні ефективного механізму співпраці з усіма центральними органами виконавчої влади, щоб обмінюватися інформацією про фактори, що впливають на стан здоров'я населення [7].

У Концепції визначені наступні проблеми, пов'язані із інформаційно-аналітичним забезпеченням діяльності органів державної влади у сфері громадського здоров'я:

- неструктурованість та часто дублюючий характер системи звітності про захворювання;

- відсутність інформаційних системи обліку, моніторингу захворювань, що функціонують у режимі реального часу (зокрема, ведення або дублювання звітності на паперових носіях, що уповільнює процес передачі актуальної інформації і, відповідно, призводить до необґрунтованих витрат людських ресурсів та невикористання даних для прийняття управлінських рішень; необґрунтованість обсягу даних, що збираються; неможливість ефективної обробки через відсутність інформаційних систем; спотворення кінцевих даних через існування паралельних систем збору);

- незадовільна робота розгалуженої мережі науково-дослідних інститутів та аналітично-дослідних установ у галузях епідеміології, інфектології, гігієни праці, охорони навколишнього природного середовища тощо у структурі МОЗ та Національної академії медичних наук України; неінтегрованість медичної науки до світового наукового простору, невикористання нею сучасних методів аналізу та моделювання ситуації, що призвело до формування політики у сфері громадського здоров'я майже без урахування сучасних наукових розробок [8].

Враховуючи ці проблеми, у Концепції одним із основних завдань визначене удосконалення аналітичної та інформаційної складових діяльності у сфері громадського здоров'я, створення інформаційних баз даних та системи обміну інформацією у режимі реального часу. Це завдання, своєю чергою, заплановано виконувати за такими напрямками:

- створення єдиної системи громадського здоров'я, що передбачає, з-поміж іншого, проведення аудиту, оптимізацію мережі та консолідацію аналітичних ресурсів науково-дослідних установ та лабораторних центрів МОЗ і покладення на Центр громадського здоров'я МОЗ України (ЦГЗ МОЗ) функцій із супроводження управлінських рішень у сфері громадського здоров'я, зокрема зі створення та підтримки єдиної інформаційно-аналітичної системи медичної інформації, методичного керівництва лабораторною та аналітичною роботою;

- удосконалення законодавчої бази, посилення інформаційно-аналітичної складової діяльності у сфері громадського здоров'я, зокрема шляхом удосконалення та уніфікації підходів до підготовки статистичної звітності та впровадження єдиних інформаційних систем і технологій;

- удосконалення процедур проведення центральними органами виконавчої влади державного соціально-гігієнічного моніторингу та формування бази даних про стан здоров'я населення та середовища життєдіяльності людини за результатами аналізу причин та наслідків впливу на стан здоров'я населення середовища життєдіяльності людини [9].

У серпні 2017 р. КМУ затвердив План заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи громадського здоров'я [10]. Попри це, виданий ЦГЗ МОЗ у 2020 р. Операційний посібник “Розробка та фінансування регіональних і місцевих програм громадського здоров'я” констатував збереження проблем щодо інформаційно-аналітичного забезпечення системи громадського здоров'я, окреслених у Концепції ще у 2016 р.

В Операційному посібнику вказано зокрема, на дублювання функцій уповноважених установ; формалізованість планування, компліментарності заходів та обміну інформацією; відсутність інформаційних систем обліку, моніторингу захворювань, що функціонують у режимі реального часу; ведення/дублювання звітності на паперових носіях; необґрунтованість обсягу даних, що збираються; неможливість ефективної обробки через відсутність інформаційних систем; спотворення кінцевих даних паралельними системами збору.

Саме ЦГЗ МОЗ мав б стати координатором програм і проектів громадського здоров'я з наділенням його функцій із супроводження управлінських рішень, зокрема зі створення та підтримки єдиної інформаційно-аналітичної системи медичної інформації, методичного керівництва лабораторною й аналітичною роботою регіональних центрів громадського здоров'я (регіональних ЦГЗ). Забезпечення централізації та децентралізації на регіональному рівні має відбуватись через передачу визначених функцій у сфері громадського здоров'я та ресурсів органам місцевого самоврядування, об'єднання та оптимізації наявних ресурсів і створення регіональних ЦГЗ [11].

Відповідно, слід зазначити, що ЦГЗ МОЗ утворений Наказом МОЗ України №604 від 18.09.2015 р. [12] на виконання Розпорядження КМУ №909-р від 2.09.2015 р. [13] і являє собою заклад охорони здоров'я, що відповідає за збереження і зміцнення здоров'я населення, соціально-гігієнічний моніторинг захворювань, епідеміологічний нагляд і біологічну безпеку, групову та популяційну профілактику захворюваності, боротьбу з епідеміями та стратегічне управління у сфері громадського здоров'я [14].

Відповідно до Статуту ЦГЗ МОЗ 2021 р. він виконує функції головної установи МОЗ (лікувально-профілактичні, науково-практичні та організаційно-методичні функції) щодо:

- громадського здоров'я та протидії небезпечним, особливо небезпечним I-II групи патогенності та новим інфекційним захворюванням (йдеться про ВІЛ/СНІД, туберкульоз, грип, особливо небезпечні інфекційні хвороби рикетсійної, арговірусної та іншої етіології);
- біологічного захисту та біологічної безпеки, імунопрофілактики (включаючи епідеміологію інфекційних хвороб, керованих засобами специфічної профілактики);
- лабораторної діагностики інфекційних захворювань, гігієнічних та мікробіологічних проблем здоров'я людини, пов'язаних з довкіллям;
- виконання Міжнародних медико-санітарних правил;
- координації реагування на надзвичайні ситуації в галузі громадського здоров'я та профілактики неінфекційних захворювань.

До напрямків діяльності ЦГЗ МОЗ для виконання цих завдань віднесено, з-поміж інших, організаційно-методичний, інформаційно-аналітичний, науково-практичний і наукову діяльність. В рамках цих напрямків діяльності конкретизовано функції ЦГЗ МОЗ, до яких віднесені:

- моніторинг за інфекційними хворобами, моніторинг стану імунітету населення;
- ведення державного обліку інфекційних хвороб;
- моніторинг ефективності профілактичних програм та протиепідемічних заходів;
- створення та підтримка роботи національних медичних інформаційних систем з обліку та аналізу даних щодо інфекційних хвороб та неінфекційних захворювань;
- забезпечення взаємодії вказаних систем з європейськими інформаційними мережами;
- проведення науково-практичних досліджень збудників інфекційних хвороб, що циркулюють на території України та інших досліджень у сфері громадського здоров'я;
- виявлення причинно-наслідкових зв'язків між станом здоров'я населення та факторами життєдіяльності;
- аналіз використання, залишків та стану забезпеченості лікарськими засобами, імунобіологічними препаратами та медичними виробами на регіональному та центральному рівнях, впровадження автоматизованого процесу обліку та звітності у цій сфері;
- оцінка соціальних детермінантів здоров'я (чинників, що впливають на здоров'я населення);
- забезпечення проведення інформаційно-роз'яснювальної діяльності.

Розділ XI Статуту передбачає можливість створення ЦГЗ МОЗ наукових підрозділів із наступними основними завданнями:

- проведення наукових досліджень, впровадження інновацій та технологій у галузі громадського здоров'я;
- надання наукової підтримки у розробці та реалізації національних програм щодо попередження та профілактики інфекційних хвороб шляхом визначення закономірностей та особливостей стану здоров'я населення;
- проведення епідеміологічних досліджень довгострокового впливу шкідливих фізичних, хімічних і біологічних чинників на здоров'я людини та ідентифікація викликаних ними специфічних змін у стані здоров'я;
- надання методичної допомоги в розвитку наукової діяльності у сфері громадського здоров'я;
- розробка проектів нормативно-правових актів та стратегій у сфері громадського здоров'я [15].

В структурі ЦГЗ МОЗ функціонує Філія “Український інститут політики громадського здоров'я”, який впровадив значну кількість дослідницьких проектів, а наразі здійснює чи завершує реалізацію таких проектів як “Лікування психічних розладів у пацієнтів в метадонових клініках України” (період впровадження: 01.07.2018 р. – 31.05.2023 р.), “Тренінгова програма з досліджень щодо ВІЛ в Україні” (01.06.2017 р. – 31.05.2022 р.), “Інтеграція лікування залежності та ВІЛ-інфекції у первинну ланку охорони здоров'я” (15.09.2016 р. – 30.06.2021 р.), “Нездорове вживання алкоголю та інші супутні захворювання серед ВІЛ-позитивних хворих на туберкульоз в Україні” (15.10.2020 р. – 14.10.2021 р.), “Оцінка спрощеної моделі інтегрованого лікування вірусного гепатиту С в медичних закладах, що надають ПТАО в Україні” (28.08.2020 р. – 28.08.2021 р.), “Використання аналізу латентних класів для оцінки

впливу багаторівневої стигми на залучення до лікування ВІЛ-позитивних жінок, які вживають наркотики, в Україні” (01.01.2019 р. – 30.04.2021 р.), “Розширення доступу до МПЛ в Україні” (01.10.2018 – 30.06.2021 р.), “Покращення якості медикаментозного підтримуючого лікування в Україні” (01.08.2016 р. – 30.09.2021 р.) [16].

З метою надання МОЗ незалежної оцінки у питаннях формування та реалізації політики у сфері імунопрофілактики і рекомендацій з удосконалення національної політики та стратегії імунопрофілактики для всіх категорій населення створено Національну технічну групу експертів з питань імунопрофілактики (НТГЕІ), що є постійним незалежним дорадчим органом, який надає на запит МОЗ рекомендації з питань формування та реалізації політики у сфері імунопрофілактики на підставі наукових досліджень, сучасних підходів і доказової медицини. До основних завдань НТГЕІ належать аналіз і надання пропозицій щодо формування оптимальної національної політики та стратегії у сфері імунопрофілактики; аналіз виконання національної та регіональних програм з імунізації; визначення та обґрунтування потреби в додаткових епідеміологічних та імунологічних дослідженнях; аналіз результатів іноземних та вітчизняних наукових досліджень і надання рекомендацій щодо їх впровадження у практику медичного обслуговування; інформування МОЗ про наукові досягнення у галузі імунопрофілактики та боротьби із захворюваннями, які можна попередити шляхом імунопрофілактики; внесення пропозицій щодо розробки проектів нормативно-правових актів з питань формування та реалізації політики у сфері імунопрофілактики; аналіз проектів та чинних нормативно-правових актів з питань формування і реалізації політики у сфері імунопрофілактики та, за потреби, надання відповідних пропозицій щодо внесення змін і доповнень до них; надання рекомендацій щодо застосування імунобіологічних препаратів з певним антигенним складом за наявності нової інформації або в разі зміни ступеня ризику, що пов'язаний з конкретним захворюванням [17].

У 2018 р. рішеннями обласних рад було створено 8 обласних Центрів громадського здоров'я – у Волинській, Житомирській, Кіровоградській, Львівській, Рівненській, Тернопільській, Хмельницькій областях та м. Київ, у 2019 р., – 9 обласних Центрів громадського здоров'я – у Херсонській, Черкаській, Сумській, Івано-Франківській, Полтавській, Дніпропетровській, Київській, Луганській і Закарпатській областях, у 2020 р., – 5 обласних центрів громадського здоров'я – у Чернівецькій, Одеській, Миколаївській, Чернігівській і Харківській областях [18]. Вони мали функціонувати відповідно до Примірного статуту та Примірної структури центру громадського здоров'я (обласного, міст Києва та Севастополя), затверджених Наказом МОЗ, який було ухвалено у листопаді 2018 р. Ці документи за своїм змістом відповідають положенням актів щодо ЦГЗ МОЗ та Статуту ЦГЗ МОЗ. Зокрема, регіональні ЦГЗ мали здійснювати епідеміологічний нагляд (спостереження) за хворобами й оцінювання стану здоров'я населення; виявлення

пріоритетних проблем охорони здоров'я та загроз для здоров'я; планування на випадок надзвичайних подій у сфері громадського здоров'я; забезпечення профілактики захворювань; зміцнення здоров'я населення; планування кадрових ресурсів для системи громадського здоров'я; стратегічне керівництво у сфері громадського здоров'я.

Центри повинні були відігравати провідну роль у реалізації передбачених Концепцією заходів районного та місцевого рівня, таких як залучення центрів первинної медичної (медико-санітарної) допомоги, індивідуальних лікарів загальної практики – сімейних лікарів, медичного персоналу, об'єднань громадян і волонтерів до здійснення протиепідемічних і профілактичних заходів щодо інфекційних хвороб, проведення індивідуальної та масової профілактики захворювань, аналізу стану здоров'я населення, розроблення рекомендацій щодо профілактики та зниження впливу негативних факторів виникнення захворювань, розслідування поодиноких випадків інфекційних хвороб, проведення санітарно-просвітницької роботи серед населення з питань профілактики інфекційних хвороб і неінфекційних захворювань; своєчасне інформування про випадки інфекційних хвороб, отруень серед населення; розслідування випадків і спалахів інфекційних хвороб, які не поширюються за межі домогосподарств; виконання програм у сфері громадського здоров'я; участь у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у сфері громадського здоров'я, які мають локальне значення [19].

Всі ці напрямки роботи передбачали необхідність інформаційно-аналітичної підтримки. Зокрема, у сфері забезпечення готовності та планування на випадок надзвичайних подій у сфері громадського здоров'я центри повинні були би проводити періодичну оцінку дій під час реагування на минулі інциденти та виявлення можливостей для покращення реагування. При забезпеченні профілактики захворювань мав здійснюватися моніторинг виконання проектів комплексних заходів та програм з профілактики захворювань, які спричиняють найбільший негативний соціально-демографічний та економічний вплив, а також розроблення скринінгових програм для ранньої діагностики захворювань. Зміцнення здоров'я населення передбачало б розробку стратегій з формування свідомого і відповідального відношення населення до власного здоров'я і особистої безпеки, в тому числі профілактики самогубств.

Вкрай вагома роль інформаційно-аналітичної підтримки у сфері стратегічного керівництва у галузі громадського здоров'я, адже цей напрямок роботи регіональних ЦГЗ передбачав би збір та аналіз стратегічної інформації для формування місцевої політики і стратегічного управління у сфері громадського здоров'я; визначення регіональних пріоритетів у сфері громадського здоров'я та пошук оптимальних шляхів розв'язання проблем громадського здоров'я з урахуванням вітчизняної та світової практики; координацію розробки і впровадження, моніторинг і оцінку виконання програмних заходів у сфері протидії інфекційним хворобам та вирішення інших пріоритетних проблем громадського здоров'я; розроблення пропозицій

для втілення національної політики у сфері громадського здоров'я в місцеві програми та заходи.

Відповідно, примірна структура регіонального ЦГЗ передбачала створення структурних підрозділів, покликаних надавати інформаційно-аналітичну підтримку центрам: Відділу стратегічного розвитку і наукових досліджень, Відділу координації інформаційних систем, Відділу моніторингу і оцінки, Відділу медичної статистики та аналітики [20]. На базі створених обласних центрів громадського здоров'я тривав процес об'єднання всіх структур: центру здоров'я, центру медичної статистики, підрозділів моніторингу і оцінювання центрів з профілактики та боротьби зі СНІДом і туберкульозом (ТБ). Для консолідації наявних ресурсів у секторі громадського здоров'я в складі центрів громадського здоров'я створювали підрозділи моніторингу і оцінювання ВІЛ/СНІД і ТБ; медичної статистики; імунопрофілактики; комунікацій [21]. В цілому, нормативна основа регулювання повноважень, функцій, відповідних прав та обов'язків, структурна побудова органів громадського здоров'я потенційно могла дозволити їм виконувати завдання, пов'язані із інформаційно-аналітичною підтримкою системи громадського здоров'я.

Однак 17 лютого 2021 р. КМУ ухвалив Постанову №106 «Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. № 1121» яким було запроваджено реорганізацію шляхом приєднання регіональних ЦГЗ до закладів охорони здоров'я відповідних адміністративно-територіальних одиниць і переведення працівників центрів громадського здоров'я (обласних, м. Києва), тобто регіональних ЦГЗ до лабораторних центрів МОЗ або їхніх правонаступників [22]. В Пояснювальній записці до відповідної постанови КМУ зазначалось, що таке рішення дозволить збільшити штатну чисельність лабораторних центрів МОЗ, підвищить ефективність реагування на COVID-19; сприятиме створенню єдиної системи громадського здоров'я на регіональному рівні; дозволить уникнути дублювання функцій, які здійснюють лабораторні центри та регіональні ЦГЗ [23].

У червні 2021 р. МОЗ ухвалило Наказ №1103 «Про деякі питання організаційної діяльності державних установ – лабораторних центрів Міністерства охорони здоров'я України», відповідно до якого лабораторні центри МОЗ перейменовані в центри контролю та профілактики хвороб (ЦКПХ) і затверджені статuti 25 ЦКПХ [24]. На ЦКПХ покладені функції у сферах забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення, захисту населення від інфекційних хвороб, попередження та профілактики неінфекційних захворювань, біологічної безпеки та біологічного захисту, епідеміологічного нагляду (спостереження), імунопрофілактики, промоції здорового способу життя та запобігання факторам ризику, боротьби із стійкістю до протимікробних препаратів, реагування на небезпеки для здоров'я та надзвичайні стани в сфері охорони здоров'я [25]. Ефективне виконання цих завдань потребуватиме суттєвого інституційного, кадрового, матеріального, технологічного посилення ЦКПХ.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом процесів трансформації системи інформаційно-аналітичної підтримки діяльності органів державної влади України, що формують державну політику у сфері громадського здоров'я.

Висновки

Отже, система інформаційно-аналітичної та наукової підтримки органів державної влади України, що формують державну політику в сфері громадського здоров'я має бути безперервним, комплексним та системним процесом, що передбачає створення, зберігання, захист, передачу, обробку, дослідження та застосування інформації в діяльності системи органів публічної влади. Однак ця система не здатна відповідати вказаним вимогам. Вона не носить комплексний та системний характер. Значною мірою це пов'язано із організаційно-управлінськими чинниками, певною хаотичністю структури органів державної влади України, що формують державну політику в сфері громадського здоров'я.

Видається, що вирішенню наявних проблем у цій сфері сприятиме наступний комплекс заходів:

- ухвалення Кодексу законів України «Про громадське здоров'я», що дасть змогу визначити права та обов'язки суб'єктів громадського здоров'я, а також дозволить покращити систему інформаційно-аналітичної та наукової підтримки органів державної влади, удосконалити відповідні процеси, підвищити ефективність використання наявних інформаційних ресурсів щодо громадського здоров'я;
- підвищення інституційної спроможності державних органів, наукових та аналітично-дослідних установ, що функціонують у сфері громадського здоров'я;
- покращення рівня фінансового та матеріального забезпечення, технічного оснащення зазначених установ;
- створення і впровадження електронної інформаційної системи моніторингу інфекційних захворювань, автоматизованих систем збору, зберігання, обміну статистичною інформацією між державними органами у сфері охорони здоров'я, між такими органами та державними і приватними медичними закладами;
- створення єдиної чітко структурованої системи звітності про інфекційні захворювання з акцентом на практичну значущість відповідних даних;
- налагодження системної взаємодії між виробниками фактичних даних щодо громадського здоров'я (аналітиками медичної інформації, дослідниками наукових установ, регіональними інституціями громадського здоров'я) та користувачами фактичних даних (тобто, спеціалістами-практиками і політиками, які ухвалюють рішення у сфері громадського здоров'я);
- використання експертної інформації та залучення компетентних експертів до процесу стратегічного управління у сфері громадського здоров'я;
- забезпечення застосування сучасних наукових розробок і методів аналізу та моделювання епідеміологічної ситуації при ухваленні управлінських рішень.

Література

1. Постанова Кабінету Міністрів України “Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади” від 10.09.2014 р. №442 Офіційний вісник України. 2014. № 74. С. 57.
2. Постанови Кабінету Міністрів України “Деякі питання Державної санітарно-епідеміологічної служби” від 29.03.2017 р. №348 Офіційний вісник України. 2017. № 43. С. 10.
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про визначення окремих повноважень заступника Міністра охорони здоров'я – головного державного санітарного лікаря України Ляшка Віктора Кириловича” №285-р від 14.03.2020 р. Урядовий кур'єр. 2020. № 69.
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про визначення окремих повноважень заступника Міністра охорони здоров'я – головного державного санітарного лікаря України Кузіна Ігоря Володимировича” № 713-р від 30.06.2021 р. Офіційний вісник України. 2021. № 54. С. 159.
5. Операційний посібник “Розробка та фінансування регіональних і місцевих програм громадського здоров'я”. Центр громадського здоров'я МОЗ України. 2020. 60 с. С. 19.
6. Що таке громадське здоров'я? Міністерство охорони здоров'я України (5.12.2016 р.) <https://moz.gov.ua/article/news/scho-take-gromadske-zdorovja>.
7. Белікова І.В. Громадське здоров'я, функції та послуги. Здоров'я населення: основні детермінанти. Українська медична стоматологічна академія. 2019. – С. 9.
8. Розділ “Проблеми, які потребують розв'язання” Концепції розвитку системи громадського здоров'я, схваленої Розпорядженням Кабінет Міністрів України № 1002-р. від 30.11.2016 р. Офіційний вісник України. 2017. № 1. С. 71.
9. Розділ “Шляхи і способи розв'язання проблем” Концепції розвитку системи громадського здоров'я, схваленої Розпорядженням Кабінет Міністрів України № 1002-р. від 30.11.2016 р. Офіційний вісник України. 2017. № 1. С. 71.
10. План заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи громадського здоров'я, затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 року № 560-р. Урядовий кур'єр. 2017. № 157.
11. Операційний посібник “Розробка та фінансування регіональних і місцевих програм громадського здоров'я”. Центр громадського здоров'я МОЗ України. 2020. 60 с.
12. Наказ Міністерства охорони здоров'я “Про утворення державної установи “Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України”” від 18.09.2015 р. №604 Офіційний сайт Верховної Ради України. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0604282-15#Text>.
13. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Питання Міністерства охорони здоров'я” від 2.09.2015 р. №909-р Офіційний вісник України. 2015. № 73. С. 62.
14. Про Центр. Центр громадського здоров'я МОЗ України. <https://www.phc.org.ua/pro-centr>.
15. П. 6 Розділу I, п. 2 – п. 3 Розділу III Статуту Центру громадського здоров'я МОЗ України 2021 р. https://www.phc.org.ua/sites/default/files/users/user90/Statut_2021_03.09.2021_1870.pdf.
16. Проекти. Український інститут політики громадського здоров'я. <https://www.uiphp.org.ua/uk/proekty/potochni-proekty?limitstart=0>.
17. Національна технічна група експертів з питань імунопрофілактики (НТГЕІ). Центр громадського здоров'я МОЗ України. <https://www.phc.org.ua/pro-centr/ntgei>.
18. Регіональні ЦГЗ. Центр громадського здоров'я МОЗ України. <https://phc.org.ua/regionalni-cgz>.
19. Операційний посібник “Розробка та фінансування регіональних і місцевих програм громадського здоров'я”. Центр громадського здоров'я МОЗ України. 2020. 60 с.
20. Примірний Статут Центру громадського здоров'я (обласного, міст Києва та Севастополя), затверджений Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 02.11.2018 р. №2012. <https://ips.ligazakon.net/document/MOZ30357>.
21. Регіональні ЦГЗ. Центр громадського здоров'я МОЗ України. <https://phc.org.ua/regionalni-cgz>.
22. Постанова Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. № 1121” № 106 від 17.02.2021 р. Офіційний вісник України. 2021. № 16. С. 117.
23. Пояснювальна записка до Постанови Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. № 1121”. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. http://materialy.kmu.gov.ua/165d0c05/docs/699e8a55/Poyasnyvalna_zapiska.pdf.
24. Наказ Міністерства охорони здоров'я України “Про деякі питання організаційної діяльності державних установ – лабораторних центрів Міністерства охорони здоров'я України” від 02.06.2021 р. №1103 Міністерство охорони здоров'я України. https://cdc.poltava.ua/images/2021/nakaz_moz_1103.pdf.
25. Змінилась назва державної установи “Волинський обласний лабораторний центр МОЗ України” Волинська ОДА (22.06.2021). <https://voladm.gov.ua/new/zminilas-nazva-derzhavnoyi-ustanovi-volinskiy-oblasniy-laboratorniy-centr-moz-ukrayini/>.

References

1. Постанова Кабінету Міністрів України “Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади” від 10.09.2014 р. №442 Офіційний вісник України. 2014. № 74. С. 57.
2. Постанови Кабінету Міністрів України “Діячі питання Державної санітарно-епідеміологічної служби” від 29.03.2017 р. №348 Офіційний вісник України. 2017. № 43. С. 10.
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про визначення окремих повноважень заступника Міністра охорони здоров'я – головною державною санітарною лікарю України Ляшка Віктора Киріловича” №285-р від 14.03.2020 р. Урядовий кур'єр. 2020. № 69.
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про визначення окремих повноважень заступника Міністра охорони здоров'я – головною державною санітарною лікарю України Кужина Ігоря Володимировича” № 713-р від 30.06.2021 р. Офіційний вісник України. 2021. № 54. С. 159.
5. Операційний посібник “Розробка та фінансування регіональних і місцевих програм громадського здоров'я”. Тsentр громадського здоров'я МОЗ України. 2020. 60 с. С. 19.
6. Shcho take громадське здоров'я? Міністерство охорони здоров'я України (5.12.2016 р.) <https://moz.gov.ua/article/news/scho-take-gromadske-zdorovja>.
7. Byelikova I.V. Громадське здоров'я, функції та послуги. Здоров'я населення: основні детермінанти. Українська медична стоматологічна академія. 2019. – С. 9.
8. Розділ “Проблеми, які потребують розв'язання” Концепції розвитку системи громадського здоров'я, схвалені Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1002-р. від 30.11.2016 р. Офіційний вісник України. 2017. № 1. С. 71.
9. Розділ “Шляхи і способи розв'язання проблем” Концепції розвитку системи громадського здоров'я, схвалені Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1002-р. від 30.11.2016 р. Офіційний вісник України. 2017. № 1. С. 71.
10. План заходів щодо реалізації Концепції розвитку системи громадського здоров'я, затверджені Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 року № 560-р. Урядовий кур'єр. 2017. № 157.
11. Операційний посібник “Розробка та фінансування регіональних і місцевих програм громадського здоров'я”. Тsentр громадського здоров'я МОЗ України. 2020. 60 с.
12. Наказ Міністерства охорони здоров'я “Про утворення державної установи “Тsentр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України”” від 18.09.2015 р. №604 Офіційний сайт Верховної Ради України. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0604282-15#Text>.
13. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Питання Міністерства охорони здоров'я” від 2.09.2015 р. №909-р Офіційний вісник України. 2015. № 73. С. 62.
14. Про Тsentр. Тsentр громадського здоров'я МОЗ України. <https://www.phc.org.ua/pro-centr>.
15. П. 6 Розділу I, п. 2 – п. 3 Розділу III Статуту Тsentру громадського здоров'я МОЗ України 2021 р. https://www.phc.org.ua/sites/default/files/users/user90/Statut_2021_03.09.2021_1870.pdf.
16. Проєкти. Український інститут політики громадського здоров'я. <https://www.uiphp.org.ua/uk/proekty/potochni-proekty?limitstart=0>.
17. Національна технічна група експертів з питань імунoproфілактики (NTHEI). Тsentр громадського здоров'я МОЗ України. <https://www.phc.org.ua/pro-centr/ntgei>.
18. Регіональні ТS·HZ. Тsentр громадського здоров'я МОЗ України. <https://phc.org.ua/regionalni-cgz>.
19. Операційний посібник “Розробка та фінансування регіональних і місцевих програм громадського здоров'я”. Тsentр громадського здоров'я МОЗ України. 2020. 60 с.
20. Примірний Статут Тsentру громадського здоров'я (обласного, міст Києва та Севастополя), затверджені Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 02.11.2018 р. №2012. <https://ips.ligazakon.net/document/MOZ30357>.
21. Регіональні ТS·HZ. Тsentр громадського здоров'я МОЗ України. <https://phc.org.ua/regionalni-cgz>.
22. Постанова Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. № 1121” № 106 від 17.02.2021 р. Офіційний вісник України. 2021. № 16. С. 117.
23. Пояснювальна записка до Постанови Кабінету Міністрів України “Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 р. № 1121”. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. http://materialy.kmu.gov.ua/165d0c05/docs/699e8a55/Poyasnyvalna_zapiska.pdf.
24. Наказ Міністерства охорони здоров'я України “Про діячі питання організації діяльності державних установ – лабораторій тsentрів Міністерства охорони здоров'я України” від 02.06.2021 р. №1103 Міністерство охорони здоров'я України. https://cdc.poltava.ua/images/2021/nakaz_moz_1103.pdf.
25. Змінили назву державної установи “Волинський обласний лабораторний тsentр МОЗ України” Волинська ОДА (22.06.2021). <https://voladm.gov.ua/new/zminilas-nazva-derzhavnnoi-ustanovi-volinskiy-oblasniy-laboratorniy-centr-moz-ukrayini/>.

Дата надходження рукопису до редакції: 17.11.2021 р.

Мета полягає в аналізі трансформації системи інформаційно-аналітичної підтримки органів державної влади, що формують державну політику в сфері громадського здоров'я, виявленні наявних проблем у вказаній галузі, розробці концептуальних вимог до розвитку системи інформаційно-аналітичної підтримки органів державної влади, що формують державну політику в сфері громадського здоров'я.

Матеріали та методи: бібліосемантичний, структурно-логічного аналізу, системного підходу та аналізу.

Результати. Проаналізовано нормативно-правові документи щодо інформаційно-аналітичної підтримки органів державної влади, що формують державну політику в сфері громадського здоров'я; досліджено детективні та аналітичні документи, інституційні ресурси і джерела релевантної інформації забезпечення інформаційно-аналітичної підтримки формування та реалізації державної політики у сфері громадського здоров'я. Зокрема, зазначається комплекс заходів щодо вирішення наявних проблем у цій сфері.

Висновки. У статті розкрито сучасний стан сутність та способи інформаційно-аналітичної підтримки органів державної влади України, що формують державну політику в сфері громадського здоров'я, окреслено проблеми системи інформаційно-аналітичної підтримки, висловлено позицію автора щодо шляхів удосконалення цієї системи.

Ключові слова: громадське здоров'я, державна політика, орган державної влади, інформаційно-аналітична підтримка, наукова підтримка.

Цель заключается в анализе трансформации системы информационно-аналитической поддержке органов государственной власти, которые формируют государственную политику в сфере общественного здравоохранения, выявлении имеющихся проблем в указанной отрасли, разработке концептуальных требований к развитию системы информационно-аналитической поддержке органов государственной власти, которые формируют государственную политику в сфере общественного здравоохранения.

Материалы и методы: библиосемантический, структурно-логического анализа, системного подхода и анализа.

Результаты. Проанализированы нормативно-правовые документы касательно информационно-аналитической поддержки органов государственной власти, которые формируют государственную политику в сфере общественного здравоохранения; изучены директивные и аналитические документы, институционные ресурсы и источники релевантной информации обеспечения информационно-аналитической поддержки формирования и реализации государственной политики в сфере общественного здравоохранения. В частности, отмечается комплекс мер относительно решения имеющихся проблем в этой сфере.

Выводы. В статье раскрыто современное состояние, сущностью и способы информационно-аналитической поддержки органов государственной власти Украины, которые формируют государственную политику в сфере общественного здравоохранения, очерчены проблемы информационно-аналитической, высказана позиция автора относительно путей усовершенствования этой системы.

Ключевые слова: общественное здравоохранение, государственная политика, органы государственной власти, информационно-аналитическая поддержка, научная поддержка.

Purpose: to analyze the transformation of the information and analytical support system of the governmental authorities that shape state policy in the field of public health, identify existing problems in this area, develop the conceptual requirements for the development of the information and analytical support system of governmental authorities that shape state policy in the field of public health.

Materials and methods: biblio-semantic, structural-logical analysis, systems approach and analysis.

Results. Analyzed regulatory and legal documents on information and analytical support of governmental authorities that shape state policy in the field of public health; researched detective and analytical documents, institutional resources and sources of relevant information regarding the provision of information and analytical support for the formation and implementation of state policy in the field of public health. In particular, a set of measures regarding solvation of the existing concerns in this area is noted.

Conclusions. The article reveals the current state, essence and methods of information and analytical support of the Ukraine governmental authorities that shape state policy in the field of public health, outlines the problems of information and analytical support, and expresses the author's position on the ways to improve this system.

Key words: public health, state policy, governmental authority, information and analytical support, scientific support.

Відомості про автора

Кравченко Сергій Володимирович – магістр публічного управління та адміністрування, аспірант лабораторії безпекових стратегій в охороні здоров'я ДУ “Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзєєва НАМН України”; 02094, Україна, м. Київ, вул. Попудренка, 50.
+380 (44) 292-06-03, nmpu@ukr.net.
